

بررسی برنامه های رشدی دوره پیش دبستان

فرزانه احمدی*؛ کارشناسی ارشد آموزش و پرورش پیش دبستان،
دانشگاه علامه طباطبایی

دکتر فرخنده مفیدی؛ استاد دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی
دانشگاه علامه طباطبایی

مقدمه: کودکی اولین و مهم‌ترین دوره زندگی آدمی است. در این دوره کودک برای نخستین بار با طبیعت رابطه برقرار می‌کند، روابط اجتماعی خود را بنا می‌نهد و به مفهومی از خود دست می‌یابد. از آنجا که در این دوره ساختار شخصیتی و رفتاری انسان بنیان گذاشته می‌شود، دوران کودکی را دوران سرنوشت ساز و مثبت دانسته اند. کودک در هیچ دوره ای از رشد خود به این اندازه آماده یادگیری سریع و همکاری فعالانه و قبول مسئولیت نیست. در طی این دوره کیفیت تفکر تغییراتی می‌یابد و احتمالاً این توانایی و قابلیت یکی از آشکارترین تحولات و پیشرفت‌های کودکان در این مرحله است. برای اینکه کودکان از تعلیم و تربیت مطلوب بهره مند شوند و افراد مفیدی باشند، باید با بینش علمی و اصولی به بار آیند. بدیهی است که بوجود آمدن این بینش در سایه برنامه درسی مطلوب و کارآمد می‌باشد. به دلیل اینکه انتخاب برنامه درسی باید از میان امکانات متعدد و متفاوت صورت گیرد، برنامه درسی تنها در جوامع پیشرفته و نسبتاً آزاد و در جوامعی که فرصت‌های قابل ملاحظه ای برای تحصیل وجود دارد، مساله است. در نتیجه موضوع و محتوا نیز به طور دائم مورد تجدید نظر قرار گرفته و در دسترس قرار می‌گیرند. بنابراین برنامه درسی باید از طریق انتخاب عاقلانه و مناسب موضوع و محتوای درسی صورت گیرد. لذا تدوین یک برنامه درسی مناسب دوره پیش دبستانی بیش از پیش احساس می‌شود و در رسیدن به این مهم نیازمند بازنگری و بررسی برنامه درسی موجود هستیم. برای دستیابی به یک برنامه درسی جامع و کامل نیازمند

مقایسه برنامه های درسی موجود با برنامه های به روز هستیم. با توجه به این که دوره پیش دبستانی نقش مهمی را در ساختار تحصیلی هر فرد ایفا می کند، این سوال مطرح است که چه برنامه ی درسی باید در اولویت قرار گیرد. مقاله حاضر با هدف بررسی و مقایسه برنامه های درسی دوره پیش دبستان مهدکودکهای تحت نظر شهرستان اصفهان براساس برنامه درسی ونیتا کول از دیدگاه مربیان در سال تحصیلی 92-93 انجام شده است.

روش: توصیفی- پیمایشی و جامعه آماری، کلیه مربیان گروه سنی 6-5 ساله دوره پیش دبستان شهرستان اصفهان است. با استفاده از فرمول کوکران و با روش نمونه گیری خوشه ای طبقه ای 100 نفر مربی انتخاب شدند. ابزار جمع آوری اطلاعات، پرسشنامه محقق ساخته با 5 سوال اصلی و 90 سوال فرعی بسته پاسخ براساس طیف لیکرت می باشد. روایی پرسشنامه محتوایی است که توسط چند تن از اساتید دانشگاه و دانشجویان دوره ی کارشناسی ارشد آموزش و پرورش پیش دبستان مورد تایید قرار گرفته است.

یافته ها: تجزیه و تحلیل داده ها با بهره گیری از نرم افزار SPSS در دو سطح آمار توصیفی (میانگین) و آمار استنباطی (آزمون T تک نمونه ای) انجام شده است. بررسی فرضیه اول: میانگین شاخص رشد عاطفی-اجتماعی 3/800 می باشد. میانگین زیر شاخص های "در رابطه با خود" و "ارتباط با کودکان دیگر" مربوط به رشد عاطفی- اجتماعی به ترتیب 3/950 و 3/574 می باشد. همچنین سطح معنی داری یکطرفه تمام آزمون ها کمتر از سطح خطای 5 درصد می باشد. پس میانگین نمونه ای رشد عاطفی- اجتماعی و زیر شاخص های آن بیشتر از مقدار متوسط 3 است.

بحث و نتیجه گیری: محتوای برنامه های رشد عاطفی- اجتماعی به میزان بیش از متوسط با برنامه درسی ونیتا کول متناسب است. بررسی فرضیه دوم: میانگین شاخص رشد جسمی - حرکتی 3/655 و میانگین زیر شاخص های "پرورش رشد حرکات درشت" و "پرورش رشد حرکات ظریف" مربوط به رشد جسمی - حرکتی به ترتیب 3/709 و

3/582 می باشد، همچنین سطح معنی داری یکطرفه تمام آزمون ها کمتر از سطح خطای 5 درصد می باشد. بنابراین میانگین نمونه ای رشد جسمی - حرکتی و زیر شاخص های آن بیشتر از مقدار متوسط 3 است. بررسی فرضیه سوم: میانگین شاخص رشد زبان 3/618 و میانگین زیر شاخص های رشد زبان بدین شرح است: "رشد مهارت های شنوایی" 3/330 ، "رشد گنجینه لغات" 4/450 ، "رشد بیان شفاهی" 3/416 ، "رشد آمادگی خواندن" 3/606 و میانگین "رشد آمادگی نوشتن 620/3" می باشد، همچنین سطح معنی داری یکطرفه تمام آزمون ها کمتر از سطح خطای 5 درصد می باشد. پس میانگین نمونه ای رشد زبان و زیر شاخص های آن بیشتر از مقدار متوسط 3 است. بررسی فرضیه چهارم: میانگین شاخص رشد مهارت های شناختی اساسی 3/721 و میانگین زیر شاخص های "رشد شناختی" و "تشکیل مفاهیم اساسی" مربوط به رشد مهارت های شناختی اساسی به ترتیب 3/587 و 3/770 می باشد، همچنین سطح معنی داری یکطرفه تمام آزمون ها کمتر از سطح خطای 5 درصد می باشد. پس میانگین نمونه ای رشد مهارت های شناختی اساسی و زیر شاخص های آن بیشتر از مقدار متوسط 3 است. بررسی فرضیه پنجم: میانگین شاخص رشد بیان خلاق و درک زیبایی ها 3/584 می باشد ، همچنین سطح معنی داری یکطرفه تمام آزمون ها کمتر از سطح خطای 5 درصد می باشد. بنابراین میانگین نمونه ای رشد بیان خلاق و درک زیبایی ها بیشتر از مقدار متوسط 3 است. بنابراین می توان نتیجه زیر را بیان کرد: محتوای برنامه های رشد بیان خلاق و درک زیبایی ها به میزان بیش از متوسط با برنامه درسی ونیتا کول متناسب است

واژه های کلیدی: آموزش و پرورش، پیش دبستان، برنامه درسی